

DOI: <https://doi.org/10.15407/np.63.305>

УДК 323:351.752.1:061.2(=161.2)+342.726-054.72](71)

Олеся Дзира,

кандидат історичних наук, заввідділу,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

вул. Володимирська, 62, Київ, 03039, Україна

e-mail: dzyraolesya@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3928-3824>

Web of Science ResearcherID: AAR-3210-2021

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У КАНАДІ ТА УКРАЇНСЬКІ АКТИВІСТИ 1918–1939 рр.

У статті проаналізовано особливості канадської внутрішньої політики щодо громадської діяльності українських іммігрантів у міжвоєнний період. Охарактеризовано положення канадського законодавства, що регулюють цю діяльність. Окреслено можливості створення та функціонування громадських організацій. З'ясовано, чи впливало законодавство країни на розвиток українських суспільно-політичних об'єднань і в який спосіб. Досліджено діяльність заборонених товариств та встановлено причини, чому вони втратили законний характер.

Ключові слова: внутрішня політика Канади, українські громадські організації, діаспора Канади.

Громадська діяльність українців відіграла чи не ключову роль у житті української діаспори в Канаді. Тому актуальним є вивчення, як завдяки своїй громадській позиції та ініціативності діаспори українці змогли вибороти для себе гідне суспільно-політичне становище в країні. Одразу постає питання: сприяв чи перешкоджав у цій боротьбі уряд Канади?

Проблема суспільно-політичного розвитку українців у контексті внутрішньої політики Канади не знайшла належного висвітлення в історичних працях дослідників. Механізм отримання чартеру на прикладі роботи товариства «Взаємна поміч» розкрито в книзі на честь її ювілею [15]. Діаспорний історик М. Боровик фрагментарно описує історію українських комуністичних організацій у Канаді, що часом розцінювалися представниками влади як ворожі [1]. Утиски комуністичного руху окреслено в працях його активного учасника, журналіста П. Кравчука [6–10]. Головним джерелом дослідження стали канадські законодавчі акти.

© О. Дзира, 2022

Мета дослідження: визначити вплив політики канадського уряду на громадське життя українських переселенців у міжвоєнний період. Згідно з метою, поставлено такі завдання: вивчити норми канадського законодавства 1918–1939 рр., що стосуються заснування та напрямів діяльності громадських організацій; показати ставлення уряду до суспільно-політичної активності українських іммігрантів.

Перша хвиля української еміграції до Канади відчула на собі недобророзичливе ставлення з боку місцевого населення, його небажання допустити новоприбулих навіть до найменших важелів влади чи впливу на суспільство. Українська громада, виходячи з власного досвіду і пристосовуючись до нових реалій, змушена була шукати відповідні форми свого існування та організації. Як зазначають Ю. Макар та С. Федуняк, найбільш придатною формою виявилось громадське самоврядування, що проявлялось у створенні різних об'єднань і товариств [12, с. 51–58].

Державне регулювання діяльності громадських організацій здійснювалось у рамках закону про компанії. У його основі лежала концепція некомерційної корпорації, яка була вперше додана до федерального загальнокорпоративного статуту в 1917 р. До виправленого Акта про компанії 1917 р. федеральні неакціонерні корпорації створювалися спеціальними актами парламенту.

Розділ 5 Акта забороняв компаніям вести страховий бізнес. Дозволялось засновувати компанії з метою так званого взаємострахування (*sinter-insurance*) [21], коли створювалися товариства для матеріальної допомоги членів один одному в нещасних випадках, хворобах та смертях. Це були допомогіві товариства. Українці в Канаді в міжвоєнний період заснували низку таких об'єднань, як-от Українське запомогове братство св. Миколая, Українське запомогове товариство «Взаїмна поміч», Товариство допомоги безробітним у Торонто тощо.

До Акта про компанії у 1917 р. був доданий розділ 7 А, що дозволяв державному секретареві Канади видавати патенти для створення корпорацій без дивідендів з метою «патріотичного, філантропічного, благодійного, наукового, художнього, соціального, професійного чи спортивного характеру» [20]. Підрозділ 6 розділу 7 А містив список компаній, які не відповідають Акті про компанії. У ньому були положення, що стосувались акціонерних компаній. Положення в розділі 7 А істотно не змінювались із часу введення закону в силу в 1917 р. Розділ 7 А був перейменований на розділ 8 як частина Виправлених статутів Канади у 1927 р. У 1934 р. Акт про компанії був виправлений для створення нової другої частини «Корпорації без акційного капіталу» Акта про компанії,

що ділила розділ 8 на пункти з 139 до 143. У 1934 р. у підрозділі 6 розділу 7 А список корпорацій, що не діяли в межах зазначеного акта, був змінений на список товариств, які могли діяти в його межах. Назва «Акт про компанії» була змінена на «Канадський корпораційний акт» главою 52 Статутів Канади у 1964–1965 рр. [20].

Усі громадські організації, які хотіли набути законного характеру, мали отримати від уряду чартер, тобто офіційний дозвіл на поширення своєї діяльності. Існували провінційні та домініальні чартери, що давали право на заснування відділів і вказували на територіальні межі утворення товариств. Державний секретар видавав чартер корпораціям у складі не менш ніж із п'яти осіб. Це прописано в Акті про компанії, виправленому в 1917 р. Уряд Канади мав схвалити назву і статут організації, що їх долучали до заяви на отримання чартеру. Зміни до статутів установ мали реєструватися завчасно в державного секретаря в Оттаві. Товариства, що не реєстрували такі зміни, платили штраф. Так, наприклад, у 1929 р. допомогове об'єднання «Взаємна поміч» за таке правопорушення змушене було заплатити 1200 дол. Товариство мало право займатися лише тим, що було прописано в його чартері, що базувався на заяві (аплікації) його творців. Порушення умов чартеру загрожувало закриттям корпорації. Заборонялося будувати залізниці, телеграфні чи телефонні лінії, вести банківський бізнес, надавати позики, оформлювати страхування, створювати трастові компанії тощо [15, с. 6–8]. Окремий чартер був для організацій, що займались асекураційною (страховою. – *О. Д.*) діяльністю. Отже, процес утворення нових громадських товариств був під контролем уряду Канади.

Таким чином, щоб громадська організація могла здобути правовий статус і, як результат, забезпечити за собою право набувати нерухомість, їй потрібен був чартер.

Пресові органи громадських організацій і газети загалом також повинні були отримати ліцензію від державного секретаря [9, с. 77]. До закінчення Першої світової війни заборонялося видавати газети, книги, проводити зібрання ворожими мовами (у тому числі й українською) [10, с. 81], через що виникає двомовна преса. Четвертого квітня 1919 р. розпорядження про двомовне видавництво газет та журналів було анульовано, але перед друком кожен примірник нового випуску подавався до пресового цензора [3, с. 1].

Громадські організації перебували під пильним наглядом Канадської королівської кінної поліції (далі – RCMP), яка виконувала функції федеральної поліції на всій території країни, займалась збором розві-

дувальної інформації та контррозвідкою. У більшості випадків з українськими громадськими організаціями це був контроль без втручання.

За підрахунками О. Мартиновича, в міжвоєнний період кількість українців-учасників громадських організацій у Канаді становила від 15 до 25% усіх українських іммігрантів [23, р. XXIII]. На нашу думку, це доволі високий показник.

У цей час діяли українські ліберальні, націоналістичні, консервативні, соціалістичні та комуністичні громадські організації. Утисків зазнавали лише останні. І на це були об'єктивні причини.

Діяльність Соціал-демократичної партії у 1918 р. була заборонена, а газету «Робочий народ» закрито. Тим, хто належав до забороненої організації загрожував штраф у розмірі 5 тис. дол. або ув'язнення на п'ять років.

Після масштабного робітничого страйку 1 травня – 26 червня 1919 р. у Вінніпезі (взяло участь 35 тис. робітників) консервативний уряд Канади посилив наступ на робітничий рух. Цьому посприяли заклики деяких із шовіністично налаштованих канадців і статті в пресі проти чужоземних робітників [7, с. 131–136]. Поліція влаштувала обшуки 30 квартир робітничих діячів, у тому числі й українських. Їх проводили не лише у Вінніпезі, а й по всій Канаді [8, с. 138–139]. Унаслідок страйку «будь-які соціалістичні книжки тоді було заборонено. Заборонено було також видавати соціалістичні українські газети. Як пізніше й дозволено, то всі статті мали бути перекладені на англійську мову. За соціалістичну пропаганду... карано тюрмою найменше рік, а в гіршому випадку навіть депортацією. Уряд, боячися більших розрухів, ухвалив на скору руку закон, на підставі якого можна було депортувати кожного робітника... за соціалістичну діяльність», – пише член Політбюро Комуністичної партії Канади та ЦВК Товариства «Український робітничо-фермерський дім» Т. Кобзей [5, с. 82]. Цим законом була ст. 98 Кримінального кодексу Канади, внесена одразу після страйку міністром юстиції А. Мейгеном і прийнята парламентом. Вона стосувалася заколотницької діяльності та змов. Згідно із законом, порушникам цієї статті загрожувало до 20 років ув'язнення [25, р. 117–118]. Кількох заарештованих українських комуністів у травні 1919 р. було транспортовано до Капускасігського табору для інтернованих і виселено з країни [22, р. 21–22].

Страйк у Вінніпезі було придушено силою, серед потерпілих і вбитих були й українці. Зі слів Т. Кобзея ми бачимо, якою була внутрішня політика канадського уряду щодо комуністичного руху, велику частку якого становили саме українці.

Особливості депортації були прописані у 41-й статті Імміграційного акта, за якою кожна особа, котра не мала громадянства Канади, могла бути депортована, якщо вона проповідувала заколот або належала до таємної організації, що намовляла населення проти уряду чи Конституції [17, р. 15–16]. Цю поправку було скасовано у 1928 р. [18, р. 131].

Однак, якими б не були заборони уряду, комуністичний рух у Канаді не припиняв існування, а лише зміцнювався. Ще 1 березня 1918 р. українські комуністи закладають Товаришення «Український робітничий дім» у Вінніпезі, яке було культурно-просвітнім товариством і за своїм статутом мало допомагати фермерам та робітникам у Канаді й на Батьківщині [13, с. 73]. Зрозуміло, що завдання товариства у статуті визначалися не тільки відповідно до бажань його засновників, а й з урахуванням вимог, продиктованих урядом Канади.

Оскільки у 1920-ті роки виникає багато фермерських об'єднань, комуністичний провід на своєму п'ятому з'їзді у Вінніпезі в лютому 1924 р. вирішує змінити назву організації на Товариство «Український робітничо-фермерський дім» (далі – ТУРФДім) [1, с. 278], а його керівництво отримує назву Центрального виконавчого комітету, який складався з п'яти членів [14, с. 7, 10]. Урядом Канади організацію з новою назвою легалізовано (тобто надано чартер) 21–24 жовтня 1924 р. [2, с. 77].

У період економічної кризи 1929–1933 рр. відомі такі акції комуністичної партії, як «голодові походи» на Едмонтон і Вінніпег із закликами до уряду відтермінувати виплати боргів, підвищити закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію, усунути масове безробіття; збори підписів під петицією до прем'єр-міністра з вимогами надання роботи чи повного утримання; «голодовий похід» на Оттаву, захоплення державного допомогового бюро, потягів; страйки, сутички з поліцією. Під час страйків «агенти СРСР» вимагали від канадського уряду проводити торгівлю з Радянським Союзом і налагодити з ним дипломатичні відносини, що мало сприяти виходу з кризи [1, с. 279].

Як наслідок, організовані комуністами робітничі заворушення призвели до того, що у 1931 р. в Торонто відбувся судовий процес. На ньому комуністів, серед яких були і члени ТУРФДому М. Попович та І. Бойчук, згідно зі ст. 98 Кримінального кодексу звинуватили в заколоті та змові й засудили до п'яти років ув'язнення (з місць позбавлення волі вони повернулись у 1934 р. – *О. Д.*). На процесі комуністичну партію було визнано нелегальною, а участь у ній – злочином. Після цього поліція час від часу проводила обшуки в робітничих домах і їхніх видавництвах з метою контролювати ситуацію [19, р. 279]. Пізніше, у червні

1936 р., прем'єр В. Л. Маккензі Кінг скасував ст. 98 Кримінального кодексу як таку, що суперечить демократії. Це дало змогу легалізувати діяльність комуністичної партії [6, с. 36].

Крім того гучного процесу, наслідком травневих демонстрацій був арешт членів молодіжної секції ТУРФДому в 1930 р. у Порт-Артурі. Вони провели кілька місяців у в'язниці. Деякі мітинги, крім арештів, завершувалися кровопролиттям. 29 вересня 1931 р. ТУРФДім спільно з Профспілкою гірників Канади (Mine workers' union of Canada) та Лігою робітничої єдності провели парад у містечку Естеван, незважаючи на те, що міська рада заборонила його. Поліція розігнала парад, троє демонстрантів (з них двоє українців – М. Нарган і Ю. Гришко) загинули, 12 отримали поранення. Після «голодового походу» на Едмонтон 1932 р. одному з членів ТУРФДому А. Войтишину присудили кілька місяців важких виправних робіт. Деякі громадські заворушення призвели до депортацій [23, р. 276–280]. У травні 1932 р. було депортовано працівника друкарні видавництва ТУРФДому Д. Хоміцького та ректора Студентського інституту ТУРФДому в Едмонтоні І. Сембая відповідно до ст. 41 Імміграційного акта [2, с. 136].

Як бачимо, у час Великої економічної депресії комуністи особливо активізувалися, на що відреагував уряд Канади. Шеф поліції Д. Дрейпер встановлював особливі едикти, якими заборонялось робітникам збиратися на мітинги на публічних площах, на роздоріжжях і в парках, влаштовувати демонстрації. Ці едикти стосувались і представників Українського робітничого дому.

У березні 1937 р. провінційний уряд М. Дюплесі в Квебеку прийняв так званий закон колодки. Діючи на основі закону, поліція нападала на приміщення робітничих організацій, у тому числі й ТУРФДому, забороняла їм влаштовувати збори, мітинги, демонстрації, закривала монреальські холи ТУРФДому. Українські інтернаціональні громадські об'єднання з цього приводу надсилали резолюції та петиції до уряду провінції з вимогами скасувати закон [7, с. 167, 199, 271, 273].

У час громадянської війни в Іспанії близько 400 канадських українців боролися в інтернаціональних бригадах, а саме батальйонах ім. Маккензі-Папіно та Домбровського [16, с. 110]. На підтримку добровольців у травні 1937 р. у Канаді постає товариство «Друзі батальйону Маккензі-Папіно». Члени ТУРФДому писали листи до канадських політиків із проханням підтримати волонтерів і Народний фронт.

Канадський уряд дотримувався британської політики невтручання. Кількість охочих отримати паспорти для подорожі до Європи стурбувала

РСМР. 31 липня 1937 р. набув чинності Акт про закордонну військову службу, згідно з яким канадські військові добровольці в Іспанії були поставлені поза законом. Тому набір новобранців у Канаді здійснювався таємно. Перед від'їздом до Іспанії комуністи мали співбесіду з членами Комітету допомоги іспанській демократії в Торонто для того, щоб захиститися від шпигунів РСМР. Дехто був змушений добиратись до фронту через США або Францію. У вересні 1938 р. учасники громадянської війни в Іспанії утворили асоціацію канадських ветеранів на чолі з В. Кардашем, однією з цілей якої було офіційне визнання їхньої боротьби в Іспанії [24, р. 182–184, 189–191].

У вересні 1939 р. парламент Канади приймає Акт про заходи воєнного часу, що давав змогу проводити обшуки підозрілих квартир та інституцій, контролювати пресу [4]. А через рік, у 1940 р., уряд Канади закрити усі прокомуністичні організації й товариства, а також їхні періодичні видання [1, с. 285]. Це було пов'язано з виступом комуністів проти вступу Канади до антигітлерівської коаліції, оскільки на той час у СРСР діяв договір з Німеччиною про ненапад [11, с. 147].

Як бачимо, процес громадського життя українців у Канаді контролювався з боку уряду. Його регулював виправлений Акт про компанії 1917 р. Усі громадські організації, що бажали існувати легально, мали бути зареєстровані держсекретарем Канади, після чого їм видавався чартер (офіційний дозвіл) на поширення своєї діяльності. Реєстрація відбувалася на базі статуту товариства, тож у такий спосіб уряд Канади був поінформований про завдання й напрями діяльності новоствореного об'єднання. Упередженого ставлення з боку владних кіл Канади до роботи українських громадських організацій у міжвоєнний період не спостерігалось. Головною умовою було, аби їхня діяльність не загрожувала безпеці громадян країни та її устрою. Комуністи не завжди дотримувалися букви закону, тому їх діяльність неодноразово ставала нелегальною.

Список бібліографічних посилань

1. Боровик М. Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді. Мюнхен : Український вільний університет, 1977. 341 с.
2. Волинець М. 15 років ТУРФДім 1918–1933. Вінніпег : Накладом Робітничо-фермерського видавничого товариства, 1933. 190 с.
3. Заборона на українські видавництва знесена. *Українські робітничі вісті*. Вінніпег, 1919. Ч. 3 (5 квітня). С. 1.

4. История Коммунистической партии Канады 1921–1976 : перевод с английского / ред. пер. Н. В. Мостовец. М. : Политиздат, 1984. 279 с.
5. Кобзей Т. На тернистих та хрещатих дорогах: спомини з півсторіччя в Канаді. Скрентон : Видані коштом автора, 1972. Т. 1. 144 с.
6. Кравчук П. Великий трудолюб. *Сіяч слова правди* / упоряд., ред., прим. П. Кравчука. Торонто : Кобзар, 1983. 494 с.
7. Кравчук П. І. На канадській землі. Львів : Книжково-журнальне видавництво, 1963. 395 с.
8. Кравчук П. На новій землі: сторінки з життя, боротьби і творчої праці канадських українців. Торонто : Крайовий виконавчий комітет Товариства об'єднаних українських канадців, 1958. 392 с.
9. Кравчук П. П'ятдесят років служіння народу: до історії української народної преси в Канаді. Торонто : Українське життя, 1957. 249 с.
10. Кравчук П. І. Українці в Канаді : статті, нариси, памфлети. Київ : Дніпро, 1981. 232 с.
11. Макар В. Ю. Соціально-політична інтеграція українців у поліетнічне суспільство Канади. Чернівці : Прут, 2006. 284 с.
12. Макар Ю., Федуняк С. Вплив національного відродження в західно-українських землях на громадську самоорганізацію українців Канади (кін. XIX – поч. XX ст.). *Питання історії нового та новітнього часу : зб. наук. статей*. Чернівці, 1994. Вип. 3. Ч. 1. С. 51–58.
13. Марунчак М. Г. Історія українців Канади : у 2 т. Вінніпег : Накладом Української вільної академії наук в Канаді, 1991. Т. 2. 512 с.
14. Статут Товариства Український робітничо-фермерський дім, заінкорпорованого на цілу Канаду 1924 р. Вінніпег, 1925. 36 с.
15. Стечишин М. «Взаїмна поміч» – її цілі і розвії. *Ювілейна книжка українського товариства Взаїмна поміч* / упоряд. В. Батицький. Вінніпег : Накладом українського товариства Взаїмна поміч, 1935. С. 5–10.
16. Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків: до 100-річчя прибуття перших українських поселенців до Канади : зб. / авт. кол. : А. М. Шлепаков та ін. Київ : Дніпро, 1990. 231 с.
17. An Act respecting Immigration. *Acts of the Parliament of the Dominion of Canada: passed in the session held in the ninth and tenth years of the reign of His Majesty King Edward VII*. Ottawa : C. H. Parmelee, 1910. Vol. 1: Public general acts. Chap. 27. 35 p. URL: http://eco.canadiana.ca/view/oocihm.9_07184/2?r=0&s=1 (Last access: 18.03.2020).
18. An Act to amend the Immigration Act. *Acts of the parlement of the Dominion of Canada*. Ottawa : Brown Chamberlin, Law Printer (for Canada) to the Queen's Most Excellent Majesty, 1928. Chap. 29. P. 131. URL: <http://>

www.collectionscanada.gc.ca/obj/021017/f1/nlc011080-v6.jpg (Last access: 20.12.2016).

19. Avery D. Divided loyalties: the Ukrainian left and the Canadian state. *Canada's Ukrainians negotiating an identity* / ed. by Lubomyr Luciuk and Stella Hryniuk. Toronto ; Buffalo ; London : Published in association with the Ukrainian Canadian Centennial committee by University of Toronto press, 1991. P. 271–287.

20. Background paper – Canada not-for-profit Corporations Act. URL: <https://www.ic.gc.ca/eic/site/cd-dgc.nsf/eng/cs05170.html> (Last access: 23.03.2020).

21. The Dominion Companies Act amendment Act, 1917. URL: <http://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/canlawtt38&div=72&id=&page=> (Last access: 20.12.2016).

22. Luciuk L. Y. Searching for place: Ukrainian displaced persons, Canada, and the migration of memory. Toronto ; Buffalo ; London : University of Toronto press, 1953. XXV, 576 p.

23. Martynowych O. T. Ukrainians in Canada: the interwar years. Edmonton ; Toronto : Canadian institute of Ukrainian studies press, 2016. Book 1: Social structure, religious institutions, and mass organizations. XXIV, 650 p.

24. Momryk M. Ukrainian volunteers from Canada in the International brigades, Spain, 1936–1939: a profile. *Journal of Ukrainian studies*. Edmonton : Canadian institute of Ukrainian studies, 1991. Vol. 16. № 1–2. P. 181–194.

25. Unlawful assemblies to drill. The criminal code of Canada, section 98, P. 117–118. *Cranksha's Criminal code of Canada: with amendments to date, commentaries, annotations, forms etc., and an appendix containing: the Canada evidence act, . the Opium and narcotic drug act, the Ticket of leave act Canada. Laws, statutes, etc.* Toronto : Carswell Co., 1924. CIV, 1481 p. URL: https://www.collectionscanada.gc.ca/immigrants/021017-119.01-e.php?&document_code=021017-102&page=1&referer=021017-2511.02-e.html§ion_code=dp-radical&page_nbr=796&&&PHPSID=fuqif3 hndres3 di2 j4 v9 laod (Last access: 12.10.2016).

References

1. Borovyk, M. (1977). Ukrainsko-kanadska presa ta yii znachennia dlia ukrainскоi menshyny v Kanadi [The Ukrainian-Canadian press and its significance for the Ukrainian minority in Canada]. Munch: Ukrainskyi vilnyi universytet [in Ukrainian].

2. Volynets, M. (1933). 15 rokiv TURFDim 1918–1933 [Fifteen years

of ULFTA 1918–1933]. Winnipeg: Nakladom Robitnycho-farmerskoho vydavnychoho tovarystva [in Ukrainian].

3. Zaborona na ukraïnski vydavnytstva znesena [Prohibition against Ukrainian publishing is abolished] (1919). *Ukrainski robotnychi visti – Ukrainian Labour News*. Winnipeg, April 5 (3), 1 [in Ukrainian].

4. Mostovets, N. V. (Ed.) (1984). *Istoriia Kommunisticheskoi partii Kanady 1921–1976* [History of the Communist Party of Canada 1921–1976]. Moscow: Politizdat [in Russian].

5. Kobzei, T. (1972). *Na ternystykh ta khreshchatykh dorohakh : spomyny z pivstorichchia v Kanadi* [On thorny and cross-shaped roads: memories from half a century in Canada]. Scranton: Vydani koshtom avtora. Vol. 1 [in Ukrainian].

6. Kravchuk, P. (1983). *Velykyi trudoliub* [Great hard worker]. *Siïach slova pravdy – The Sower of the Word of Truth*. Toronto: Kobzar [in Ukrainian].

7. Kravchuk, P. I. (1963). *Na kanadskii zemli* [On the Canadian land]. Lviv: Knyzhkovo-zhurnalne vydavnytstvo [in Ukrainian].

8. Kravchuk, P. (1958). *Na novii zemli: storinky z zhyttia, borotby i tvorchoi pratsi kanadskykh ukraïntsiïv* [On the new land: pages from life, fight and creative work of Canadian Ukrainians]. Toronto: Kraïovyi vykonavchyi komitet Tovarystva obiednanykh ukraïnskykh kanadtsiïv [in Ukrainian].

9. Kravchuk, P. (1957). *Piatdesiat rokiv sluzhinnia narodu: do istoriï ukraïnskoi narodnoi presy v Kanadi* [Fifty years of serving the people: to the history of the Ukrainian peoples press in Canada]. Toronto: Ukraïnske zhyttia [in Ukrainian].

10. Kravchuk, P. I. (1981). *Ukraïntsi v Kanadi: staty, narysy, pamflety* [Ukrainians in Canada: articles, essays, pamphlets]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].

11. Makar, V. Yu. (2006). *Sotsialno-politychna intehratsiia ukraïntsiïv u polietnichne suspilstvo Kanady* [Social and political integration of Ukrainians into the multi-ethnic society of Canada]. Chernivtsi: Prut [in Ukrainian].

12. Makar, Yu., Feduniak S. (1994). *Vplyv natsionalnogo vidrozhennia v zakhidnoukraïnskykh zemliakh na hromadsku samoorganizatsiïu ukraïntsiïv Kanady (kin. XIX – poch. XX st.)* [Influence of the national revival in the Western-Ukrainian lands on the public self-organization of Ukrainians of Canada (the end of XIX – the beginning of XX century)]. *Pytannia istoriï novoho ta novitnogo chasu: zbirnyk naukovykh stateï – Questions of the History of Modern and Contemporary Times: Collection of Scientific Articles, 3, part 1*, 51–58 [in Ukrainian].

13. Marunchak, M. H. (1991). *Istoriia ukraïntsiïv Kanady : u 2 t.* [The history

of Ukrainians in Canada: in 2 vols.]. Winnipeg: Nakladom Ukrainkoï vilnoï akademii nauk v Kanadi. Vol. 2 [in Ukrainian].

14. Statut Tovarystva Ukrainykyi robitnycho-farmerskyi dim, zainkorporovanoho na tsilu Kanadu 1924 r. [Statute of the Ukrainian labour-farmer temple association, incorporated all over Canada in 1924]. (1925). Winnipeg [in Ukrainian].

15. Stechyshyn, M. (1935). «Vzaimna pomich» – yii tsily i rozvii [«Mutual aid» – its goals and progress]. Batytskyi V. (Ed). *Yuvileina knyzhka ukrain-skoho tovarystva Vzaimna pomich – The Jubilee Book of the Ukrainian Society Mutual Aid*, 5–10. Winnipeg: Nakladom ukrainskoho tovarystva Vzaimna pomich [in Ukrainian].

16. Shlepakov A. M. et al. (1990). Ukrainski kanadtsi v istorychnykh zvyazkakh iz zemleiu batkiv: do 100-richchia prybuttia pershykh ukrainskykh poselentsiv do Kanady : zbirnyk [Ukrainian Canadians in historical ties with the land of their parents: to the 100 th anniversary of the arrival of the first Ukrainian settlers to Canada: a collection]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].

17. An Act respecting Immigration. (1910). *Acts of the Parliament of the Dominion of Canada: passed in the session held in the ninth and tenth years of the reign of His Majesty King Edward VII*. Ottawa: C. H. Parmelee. Vol. 1: Public general acts. Chap. 27. Retrieved from http://eco.canadiana.ca/view/oocihm.9_07184/2?r=0&s=1 (Last access: 18.03.2020) [in English].

18. An Act to amend the Immigration Act (1928). *Acts of the parlement of the Dominion of Canada*. Ottawa: Brown Chamberlin, Law Printer (for Canada) to the Queen's Most Excellent Majesty. Chap. 29. Retrieved from <http://www.collectionscanada.gc.ca/obj/021017/f1/nlc011080-v6.jpg> (Last access: 20.12.2016) [in English].

19. Avery, D. (1991). Divided loyalties: the Ukrainian left and the Canadian state. Luciuk L., Hryniuk S. (Eds.) *Canada's Ukrainians negotiating an identity*. (pp. 271–287.). Toronto; Buffalo; London: Published in association with the Ukrainian Canadian Centennial committee by University of Toronto press [in English].

20. Background paper – Canada not-for-profit Corporations Act. Retrieved from <https://www.ic.gc.ca/eic/site/cd-dgc.nsf/eng/cs05170.html> (Last access: 23.03.2020) [in English].

21. The Dominion Companies Act amendment Act, 1917. Retrieved from <http://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/canlawt38&div=72&id=&page=> (Last access: 20.12.2016) [in English].

22. Luciuk, L. Y. (1953). Searching for place: Ukrainian displaced persons,

Canada, and the migration of memory. Toronto ; Buffalo ; London: University of Toronto press [in English].

23. Martynowych, O. T. (2016). Ukrainians in Canada: the interwar years. Edmonton; Toronto: Canadian institute of Ukrainian studies press. Book 1: Social structure, religious institutions, and mass organizations [in English].

24. Momryk, M. (1991). Ukrainian volunteers from Canada in the International brigades, Spain, 1936–1939: a profile. *Journal of Ukrainian studies*. Edmonton: Canadian institute of Ukrainian studies, 16 (1–2), 181–194 [in English].

25. Unlawful assemblies to drill (1924). The criminal code of Canada, section 98, Pt. 117–118. *Cranksha's Criminal code of Canada: with amendments to date, commentaries, annotations, forms etc., and an appendix containing: the Canada evidence act, . the Opium and narcotic drug act, the Ticket of leave act Canada. Laws, statutes, etc.* Toronto: Carswell Co. Retrieved from https://www.collectionscanada.gc.ca/immigrants/021017-119.01-e.php?&document_code=021017-102&page=1&referer=021017-2511.02-e.html§ion_code=dp-radical&page_nbr=796&&&PHPSESSID=fuqifr3_hn_drcs3_di2_j4_v9_laod (Last access: 12.10.2016) [in English].

Стаття надійшла до редакції 01.03.2022.

Olesya Dzyra,

PhD (History), Head of Department,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
62 Volodymyrska St., Kyiv 03039, Ukraine
e-mail: dzyraolesya@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3928-3824>

Web of Science ResearcherID: AAR-3210-2021

State Regulation of the Activities of the Public Organizations in Canada and Ukrainian Activists in 1918–1939

The article analyses the features of Canadian internal policy on public activities of Ukrainian immigrants in the interwar period. The regulations of the Canadian legislation governing this activity are characterized. This regulation directly reflected the attitude of the country's ruling circles towards national minorities. It was carried out within the framework of the Companies Act of 1917. All public organizations that wished to become legal had to obtain a charter from the government, i. e. official permission to expand their activities. Charters issued by the Secretary of State of Canada gave the right to found departments and indicated the territorial boundaries of the formation of societies. The article also outlines the possibilities of creation and functioning of public organizations. It is clarified whether the legislation of the country

influenced the development of Ukrainian social and political associations and in what way. The activity of banned communities is investigated and the reasons why they have lost their legal character are identified. In general, there was no prejudice from the part of the Canadian authorities towards the work of Ukrainian public organizations in 1918–1939. The main condition was that their activities did not endanger the security of the country's citizens and state regime. Ukrainian social and political associations of the interwar period were liberal, nationalist, conservative, socialist and communist. Most of them functioned without any hindrance from the Canadian government officials, and only the far-left were closely monitored by the authorities. It was because of their incitement of the population to workers' strikes, their plans to change the state regime of Canada and the desire for world revolution.

Keywords: Canadian internal policy, Ukrainian public organizations, Ukrainian diaspora in Canada.